

Sammanfattning

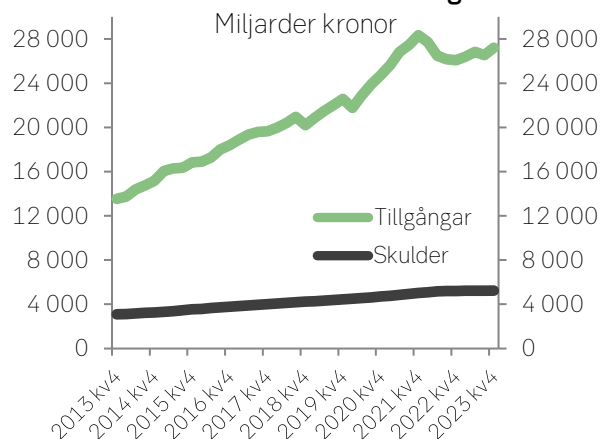
Hushållens förmögenhet stiger

- Under fjärde kvartalet ökade hushållens tillgångar med 667 miljarder kronor till 27 201 miljarder kronor
- Skulderna steg med 2 miljarder kronor till 5 236 miljarder kronor
- Hushållen nysparade 56 miljarder kronor

Ytterligare ett turbulent år kan läggas till historieböckerna med en skakig inledning men en mer positiv avslutning. Året inleddes med de högsta inflationssiffrorna på flera decennier men avslutades på mer modesta nivåer, om än med en bit kvar till inflationsmålet på 2 procent. I sin kamp att stävja inflationen har Riksbanken under året höjt styrräntan från 2,5 procent till 4 procent, men valde efter åtta höjningar att lämna räntan oförändrad i november. Något som fick många att dra en lättadens suck. Börsen fick sig ett rejält uppsving under årets sista kvartal och stängde till slut på plus medan det tvåsiffriga priset på bostadsmarknaden under 2022 följdes upp av ett mer avmattat fall på -1 procent 2023. Den starka avslutningen på börsen ledde till att hushållens tillgångar steg, både på kvartalet och helåret.

Under kvartalet ökade hushållens samlade tillgångar med 667 miljarder kronor till 27 201 miljarder kronor. Jämfört med för ett år sedan har tillgångarna stigit med 4 procent. Under kvartalet ökade både aktie- och räntetillgångarna medan fastighetstillgångarna gick i motsatt riktning och utvecklades negativt.

Hushållens balansräkning

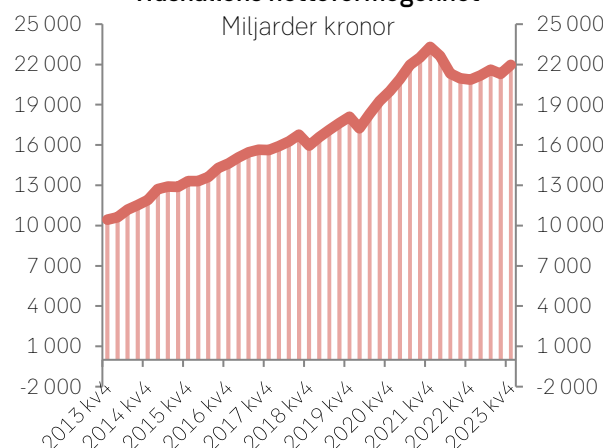

Tillgångarna består av bostäder, försäkringar, aktiesparande, fondsparande, sparkonto, premiepension och obligations-sparande. Den enskilt största tillgången, bostäder, utgör nästan hälften av den samlade förmögenheten. Samtidigt motsvarar aktietillgångarna en tredjedel av förmögenheten.

Det innebär att tillgångarna till stor del drivs av utvecklingen på bostadsmarknaden och börsen och endast i mindre utsträckning av det kvartalsvisa nysparandet.

Den andra sidan av hushållens balansräkning, den aggregerade skuldstocken, fortsatte att stiga under det fjärde kvartalet. Skulderna steg med 2 miljarder kronor, vilket är närmast en sidledes rörelse jämfört med föregående kvartal. Vid utgången av december uppgick skulderna till 5 236 miljarder kronor. På årsbasis har skulderna vuxit med 0,4 procent, vilket är långsammare än föregående kvartal då förändringen var 0,7 procent, och är således ytterligare ett kvartal med en rekordlåg tillväxt under 1 procent. Tillgångssidan växte i snabbare takt jämfört med hushållsskulderna, vilket gör att hushållens samlade nettoförmögenhet, tillgångar minus skulder, ökade under kvartalet. Hushållens nettoförmögenhet steg med 3,1 procent och låg vid utgången av det fjärde kvartalet på 21 965 miljarder kronor.

Hushållens nettoförmögenhet

Hushållens nysparande under fjärde kvartalet uppgick till 56 miljarder kronor. Det är mindre än föregående kvartal (86 miljarder) men mer än motsvarande kvartal föregående år (38 miljarder). Det drevs till största delen av sparande i tjänstepensioner (40 miljarder) och premiepensioner (20 miljarder).

Kv4 2023 ¹	Miljarder kronor
Ingående värde	26 535
Förändring räntetillgångar	+66
Förändring aktietillgångar	+728
Förändring fastighetstillgångar	-126
Varav nysparande	+56
Utgående värde	27 201
Skulder	-5 236
Nettotillgångar	21 965

¹ Avrundade siffror vilket kan bidra till differens i summering av tabell.

Tillgångar

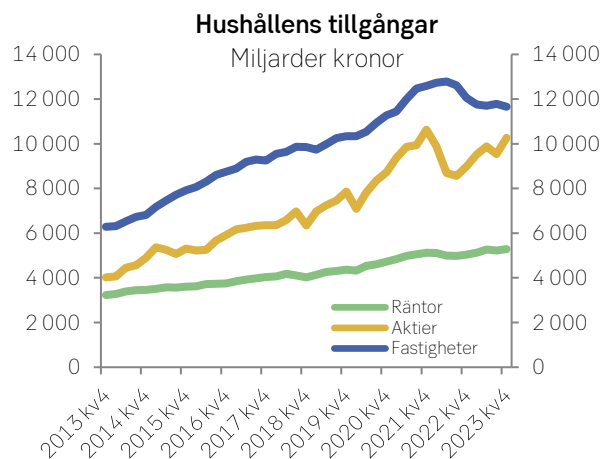
Kraftig börsuppgång driver upp tillgångarna

- Hushållens aktietillgångar steg med 728 miljarder kronor
- Fastighetstillgångarna sjönk med 126 miljarder kronor
- Nysparande på 56 miljarder under fjärde kvartalet

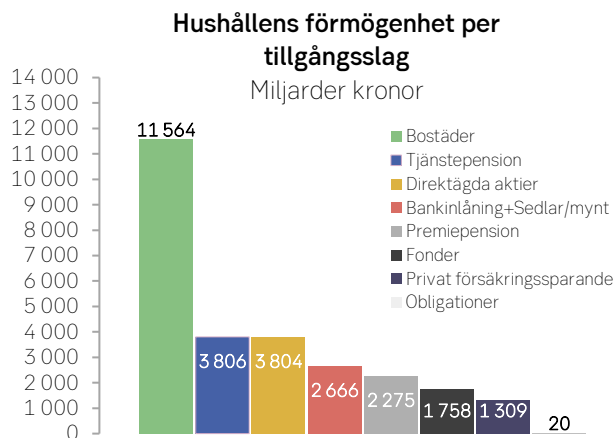
Börsen steg kraftigt under fjärde kvartalet (+14 procent) och stängde 2023 på +13,5 procent (OMXSPI). Den starka avslutningen på året fick hushållens aktietillgångar att stiga med nästan 730 miljarder kronor under fjärde kvartalet. Det är den enskilt största uppgången sedan första kvartalet 2021. Bostadsmarknaden utvecklades i stället sidledes med en nedgång på 0,3 procent och fastighetstillgångarna sjönk under kvartalet. Bostadspriserna är nu på samma nivå som under hösten 2020. Med styrräntan som stor osäkerhetsfaktor har antalet sålda bostäder under 2023 varit betydligt lägre än under de senaste åren men det finns ett uppdämt behov som, av allt att döma, kommer skapa rulljängs på marknaden när räntorna börjar vika ner under andra halvan av 2024.

Hushållens bruttoförmögenhet uppgick vid utgången av fjärde kvartalet till 27 201 miljarder kronor. Tillgångarna steg med 667 miljarder kronor, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med föregående kvartal. Hushållens aktietillgångar steg med 7,6 procent och räntetillgångarna med 1,3 procent samtidigt som fastighetstillgångarna sjönk med 1,1 procent. På ett år har fastighetstillgångarna sjunkit med 3,3 procent. Medan aktietillgångarna står för drygt en tredjedel av hushållens förmögenhet och räntetillgångarna för en femtedel, utgör fastighetstillgångarna 43 procent av tillgångarna. Tillgångarna fördelas mellan 5 287 miljarder kronor i räntetillgångar, 10 263 miljarder kronor i aktierelaterade tillgångar och 11 652 miljarder kronor i fastigheter.

Nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, ökade med 3,1 procent och uppgick vid utgången av december till 21 965 miljarder kronor. Aktietillgångarna ökade med 728 miljarder kronor och räntetillgångarna ökade med 66 miljarder kronor medan fastighetstillgångarna minskade med 126 miljarder kronor.

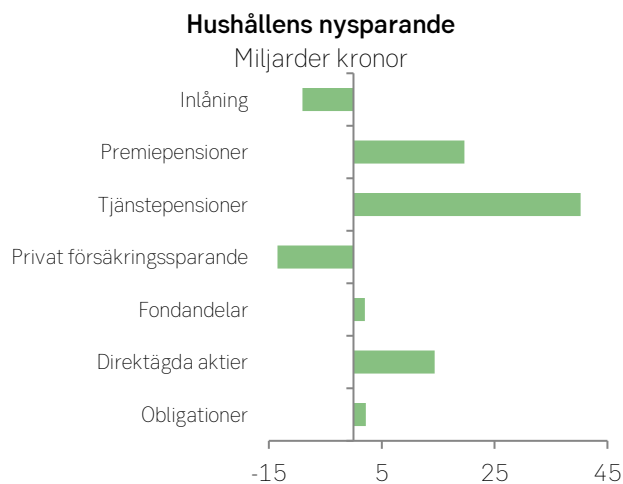

Om hushållens förmögenhet delas in i fler tillgångskategorier blir det tydligt att bostäder är den enskilt största tillgången på 11 564 miljarder kronor. Den är tre gånger så stor som hushållens näst största tillgång, tjänstepensioner (3 806 miljarder kronor). Den mer avsmattade bostadsmarknaden har däremot gjort att tillgångsslaget bostäder idag ligger i paritet med värdet det hade under början av 2021.

Hushållens nysparande på 56 miljarder kronor under det fjärde kvartalet är knappt två tredjedelar av nysparandet under föregående kvartal. Största nysparandet var i tjänstepension på 40 miljarder kronor. Därefter följer premiepension (+20 miljarder), direktägda aktier (+14 miljarder), obligationer (+2 miljarder), fondandelar (+2 miljarder), medan sparande på konto minskade med 9 miljarder och privat försäkringssparande minskade med 13 miljarder.

Nysparandet sjunker jämfört med föregående kvartal men är starkare än under motsvarande kvartal föregående år, vilket var ett ovanligt svagt kvartal. Stundande julfirande och dyrare elmånader kan förklara det lägre sparandet där annat prioriterats högre. I senaste Sparkollen uppgav 2 av 10 hushåll att de planerar att utöka sitt sparande medan 1 av 10 planerar att minska det, vilket talar för att nysparandet kan öka något till nästa kvartal. Under de senaste 12 månaderna har hushållen nysparat 481 miljarder kronor, vilket är drygt 50 miljarder över snittet de senaste 10 åren.

Skulder

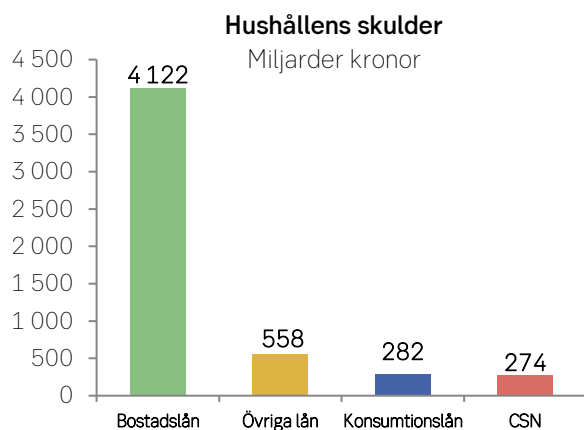
Skuldökningstakten på ny bottennivå

- Historiskt låg skuldökningstakt som nu är närmast 0 procent
- Under kvartalet steg hushållens skulder marginellt till 5 236 miljarder kronor
- Bostadslånen steg med 0,1 procent

Att svenska hushåll är högt belånade har oroat såväl politiker som myndigheter utifrån ett finansiellt stabilitetsperspektiv, eftersom det ökar den ekonomiska sårbarheten vid exempelvis kraftiga räntehöjningar. Hushållen har trots det visat sig stå emot bra under de senaste åren. Det ekonomiskt osäkra läget tillsammans med en svag utveckling på bostadsmarknaden har däremot gjort hushållen mer restriktiva att belåna sig vilket återspeglas i att skuldökningstakten avtagit kraftigt de senaste två åren och för varje kvartal 2023 nått en ny rekordlåg nivå. Bortsett från studielån minskade skulderna till och med under fjärde kvartalet jämfört med kvartalet innan. Från att ha stigit stadigt rör sig skulderna nu i stället sidledes.

Hushållens samlade skulder ökade med 2 miljarder kronor (+0,05 procent) under kvartalet och uppgick vid utgången av december till 5 236 miljarder kronor. Skulderna består av bostadslån, studielån hos CSN, konsumtionskrediter och övriga lån hos finansbolag. Övriga lån definieras som utlåning till företagshushåll exklusive bostadslån samt all utlåning till hushållens icke vinstdrivande organisationer. Studielånen utvecklades snabbare än föregående kvartal medan bostadslånen utvecklades i samma takt. Konsumtionslån och övriga lån minskade under fjärde kvartalet.

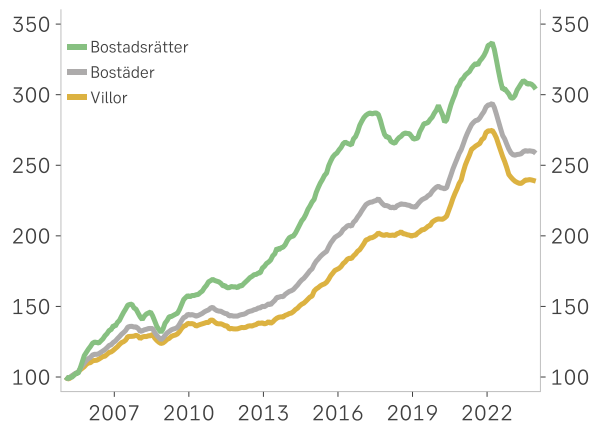
Hushållens studieskulder (hos CSN) ökade under kvartalet med 1,6 procent medan konsumtionslånen minskade med 0,2 procent. Övriga lån fortsatte att minska för sjätte kvartalet i rad med -0,9 procent. Den största delen av lånestocken är bostadslån vilken fortsatte att växa, om än marginellt, både på kvartalsbasis med 4 miljarder (+0,1 procent) och på årsbasis (+0,4 procent). Den årliga tillväxttakten sjunker således ytterligare ett kvartal. Hushållens bolåneskulder står för 79 procent av skuldstocken, medan studieskulder och konsumtionslån står för drygt 10 procent av skulderna.

Den viktigaste förklaringen till bostadslånens höga andel av den totala skuldstocken är den starka boprisutvecklingen det senaste decenniet. En utveckling som accelererade under pandemin. Bostadslånen är också den enda skuldkategori som aldrig minskat under Sparbarometerens nästan 30 år långa historia. Sedan första kvartalet 2022 har bostadspriserna däremot sjunkit med över 10 procent och det mesta talar för att vi får vänta ytterligare innan priserna stabiliseras. Det skulle kunna bryta den ständigt uppgående trenden när hushållen inte vill, kan eller behöver ta på sig lika stora bolån. Utvecklingstakten på bostadslån har avtagit kraftigt och aldrig varit så låg. Om den fortsätter att avta och till och med blir negativ eller om den vänder upp igen under kommande kvartal blir en utveckling att följa noga i Sparbarometeren framöver.

Bostadsprisernas utveckling

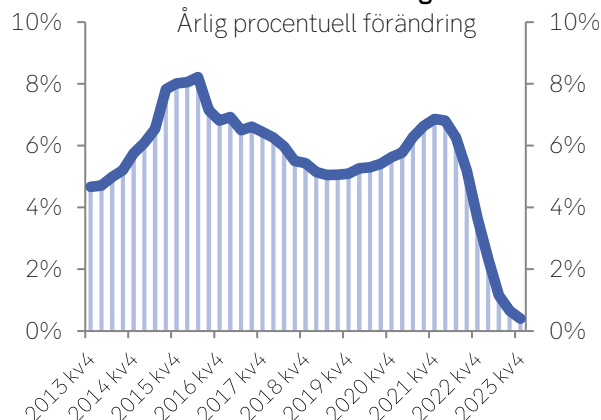
Index, 2005=100

Sammantaget fortsätter hushållens skulder att stiga och nå vid utgången av kvartalet en ny toppnotering på 5 236 miljarder. Skuldökningstakten som årlig procentuell förändring sjunker dock till 0,4 procent och är för andra gången under Sparbarometerens historia under 1 procent. Följaktligen har den sjunkit varje kvartal två år rad. Efter flera år av starka uppgångar har vi nu istället sett en kraftigt nedåtgående trend som närmar sig en punkt där hushållens skulder inte längre stiger.

Hushållens skuldökningstakt

Årlig procentuell förändring

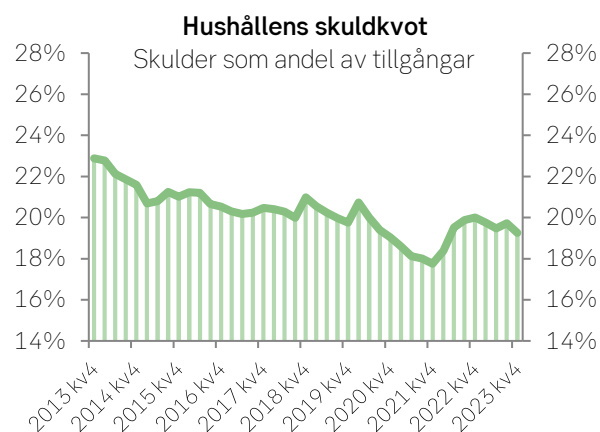
Skuldkvot

Hushållens skuldkvot sjunker ytterligare

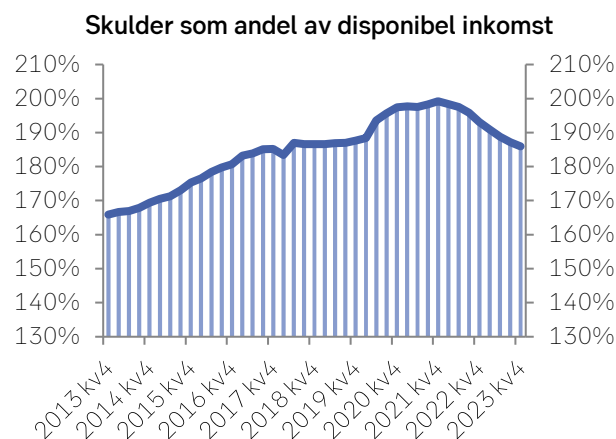
- Skulderna som andel av förmögenheten minskade till 19,3 procent
- Skulderna som andel av disponibel inkomst sjönk till 185,9 procent
- Räntekvoten steg till 8,1 procent

I SEB:s Sparbarometer studerar vi skulderna både i förhållande till hushållens disponibla inkomster och de samlade tillgångarna. Det är viktigt att förstå både hushållens balans- och resultaträkning när man analyserar hushållens skuldsättning. Under årets fjärde kvartal fortsätter den ekonomiska utvecklingen att utmana hushållens ställning.

En stark börsutveckling gjorde att tillgångarna ökade mer än skulderna ökade. Det ledde till att hushållens skuldkvot, mätt som de aggregerade skulderna som andel av de aggregerade tillgångarna, minskade något under det fjärde kvartalet till 19,3 procent (-0,4 procentenheter).

Om man istället tittar på hushållens skulder som andel av disponibel inkomst minskar de ytterligare under kvartalet. Under kvartalet växte hushållens disponibla inkomster snabbare än skulderna, vilket resulterade i att skuldkvoten återigen minskade. Skuldkvoten har minskat kontinuerligt under två års tid och vid utgången av kvartalet hamnade den på 185,9 procent vilket är den lägsta nivån sedan början på 2018.

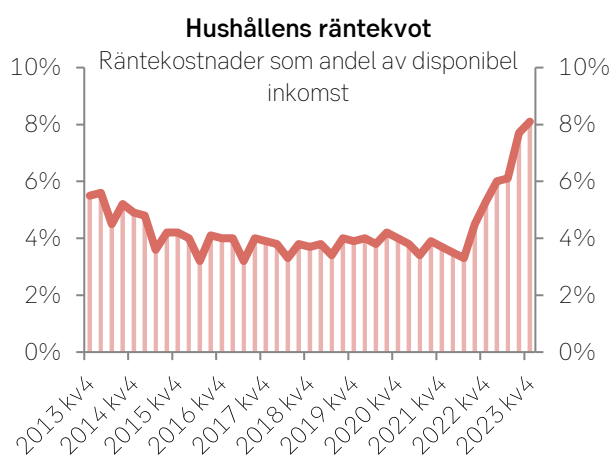

Det ena måttet är inte mer korrekt än det andra men den historiska utvecklingen visar att analysen av hushållens skuldsättning inte blir komplett utan att både tillgångar och inkomster inkluderas.

För att få en helhetsbild av hushållens skuldsättning är även ett tredje och kompletterande mått viktigt, den så kallade räntekvoten. Den mäter relationen mellan hushållens ränteutgifter och hushållens disponibla inkomster. Under mitten av 10-talet låg räntekvoten på historisk låga nivåer och planade ut runt 4 procent, i samband med att Riksbanken hade minusränta. Under 2022 steg inflationen kraftigt vilken också bidrog till att perioden av extremt låga räntor fick ett slut och därmed också den låga räntekvoten.

Under fjärde kvartalet steg räntekvoten till 8,1 procent, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med föregående kvartal (7,7 procent). I november beslutade Riksbanken för första gången på 1,5 år att lämna styrräntan oförändrad på 4,0 procent. Att räntekvoten ändå steg kan förklaras av den eftersläpning som uppstår av att de rörliga räntorna de facto är bundna på tre månader. Således är det höjningen under kvartal tre som slår igenom nu. Jämfört med samma kvartal förra året har räntekvoten stigit med 53 procent. Det är den högsta räntekvoten sedan fjärde kvartalet 2008. Den oförändrade styrräntan under fjärde kvartalet talar för att vi i kommande Sparbarometer får se en utplaning av räntekvoten.

Sedan årsskiftet har Riksbanken signalerat att en räntesänkning under 2024 inte kan uteslutas och SEB:s prognos är att den första sänkningen kan komma redan till sommaren. Kommande inflationssiffror och andra centralbankers agerande är det som avgör tidpunkten, men frågan är snarare *när* än *om*. Till hösten kan hushållen sakteliga känna av lättnader i plånböckerna när de rörliga bolåneräntorna börjar sjunka samtidigt som den lägre inflationen innebär att reallönen stiger. Det bör också få effekt på hushållens sparbetende framgent.

De svenska hushållens skuldsituation ser alltså olika ut beroende på vilket mått man använder. Det som är gemensamt för dem är att de aggregerade nominella skulderna stigit under hela mätperioden. Avgörande för hur måtten förändrats över tid har alltså inte varit om skulderna gått upp eller ner utan hur de disponibla inkomsterna, det generella ränteläget och hushållens tillgångar har utvecklats.

Definitioner och källor

Definitioner

Tillgångar	Bostäder, direktägda aktier, tjänstepensioner, privat försäringssparande, fonder, inlåning (inkl. bankkonto, riksgäldsspar, sedlar och mynt), premiepensionssparande och obligationer
Bostäder	Taxeringsvärde enligt Skatteverkets typkoder och marknadsvärdesberäkning med SCB:s köpeskillingskoefficient. Observera att justering gjorts gentemot tidigare kvartal då Skatteverket justerat sina definitioner och typkoder
Skulder	Bostads-, konsumtions-, CSN- och övriga lån
Nettoförmögenheten	Tillgångar – skulder
Skuldkvot	Skulder/Tillgångar
Nysparande	Nettotransaktioner i respektive kategori

Källor

- Pensionsmyndigheten
- SEB
- Svensk Försäkring
- Statistiska centralbyrån (SCB)
- Mäklarstatistik

Denna rapport publicerades 5 mars 2024

Américo Fernández

Privatekonom
070-739 45 64

Susanne Eliasson

Senior analytiker
070-763 65 88

Amie Berglund

Analytiker
Ansvarig för sammanställningen av Sparbarometern
070-739 41 51

Niklas Magnusson

Presskontakt
070-763 82 43

SEB Privatekonomi, AS8, SE-169 79 Solna